

Egzamin ósmoklasisty

Zdam to!
Język polski

3
PAKIET

multibook

Spis treści

Opis przeżyć. Ćwiczenia redakcyjne przed egzaminem ósmoklasisty.....	4
Tydzień z retoryką. Projekt przygotowujący do napisania rozprawki i opowiadania na egzaminie ósmoklasisty	9
Powtórki do egzaminu z języka polskiego.....	12
Powtórki przed egzaminem ósmoklasisty z Sienkiewiczem.	16
O noweli <i>Latarnik</i> . Przystówku, „wykręć się” – lekcja powtórzeniowa	20
Scenariusz lekcji języka polskiego dla uczniów szkół podstawowych.....	20
Scenariusz lekcji języka polskiego dotyczącej utworu <i>Dziady część III</i> z wykorzystaniem platformy genial.ly	22

Zeskanuj kod QR, aby uzyskać dostęp do materiału: „Bamboozle – sposób na ciekawe powtórzenie przed egzaminem środków stylistycznych w praktyce”

dr Marzena Tyl

Opis przeżyć.

Ćwiczenia redakcyjne przed egzaminem ósmoklasisty

Arkuś egzaminacyjny składa się z dwóch części. Pierwsza z nich zawiera zadania otwarte i zamknięte dotyczące fragmentów dzieł literackich, utworów nieliterackich, innych tekstów kultury, a także tzw. zadania samodzielne, nieodnoszące się do tekstów cytowanych w arkuszu¹. Drugą część stanowią propozycje tematów wypracowania. Uczeń może napisać tekst o charakterze argumentacyjnym (na przykład artykuł do szkolnej gazetki czy przemówienie) lub o charakterze twórczym (informator CKE podaje niestety tylko jeden przykład – opowiadanie twórcze – i przedstawia kryteria oceniania właśnie tego gatunku). W niniejszym artykule chciałabym podzielić się pomysłem na ćwiczenia redakcyjne związane z drugim

z wymienionych typów tematów. Zaproponuję ćwiczenia związane z opisem przeżyć wewnętrznych, aby pokazać, jak doskonalić technikę pisania tekstów twórczych.

Podstawa programowa²

„Klasy IV–VI

(...)

III Tworzenie wypowiedzi

(...)

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, opis przeżyć wewnętrznych, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym”

Uczniowie obejrzą krótkometrażowe animacje – dzieła, które mają niezwykłą moc poruszania, wywoływania niepokoju, wyzwalania pytań. Można wczuć się w sytuację dowolnego bohatera i na różne sposoby odczytać motywy jego postępowania, stany emocjonalne. Zalety związane z pisaniem tekstów w oparciu o filmy dostrzegam przynajmniej dwie – zaangażowanie uczniów owocuje dobrymi tekstami, a oryginalność zadania uniemożliwia inspirowanie się opracowaniami dostępnymi w internecie.

Oczywiście na egzaminie nie pojawi się animacja, wierzę jednak, że zaproponowane aktywności stanowią doskonale ćwiczenie w ramach przygotowań do realizacji tematów z arkusza.

Przebieg zajęć nr 1 (1 godz.)

- 1 | Na początku zajęć (cyklu lekcji) przypomnijmy uczniom, czym jest opis przeżyć (trójdzielna kompozycja, narracja pierwszo- lub trzecioosobowa, dominacja słownictwa nazywającego uczucia, emocje). Opis przeżyć może być zredagowany w formie listu, kartki z pamiętnika, może stanowić dominantę w opowiadaniu.
- 2 | Porozmawiajmy o tym, co może być przyczyną silnych przeżyć, jakie są zewnętrzne i wewnętrzne przejawy tych przeżyć. Można wykonać ćwiczenie polegające na interpretacji emoji³. W celu zaktywizowania uczniów można również pokazać im świetny mem „Bogactwo stoickich emocji”, którego – z uwagi na prawa autorskie – nie możemy tu zamieścić⁴.

- 3| Warto, by uczniowie przeczytali przykładowy opis przeżyć. Wybrałam list niejakiego Cezarego do Belli, tytułowej bohaterki *Córki Robrojka* Małgorzaty Musierowicz. Oto jego fragment:

Małgorzata Musierowicz
Córka Robrojka⁵

(...)

To piszę JA – ten ze środka.

Tak długo na Ciebie czekałem. Czułem, że Twój przyjazd przyniesie mi wyzwolenie. Już od trzech dni wypatrywałem Cię z okna. To ja pierwszy usłyszałem, jak dzwoniś do furtki.

W pierwszej chwili trochę się rozczarowałem. Spodziewałem się jakiejś bajkowej piękności. A Ty wydałaś mi się za niska, grubawa i zupełnie zwyczajna. Ale kiedy, rozmawiając z Tyranem, podniosłaś głowę – cała ta perkatość i pulchność zostały przyćmione silnym blaskiem Twojej indywidualności – różowe ciepło, błękitnawe zamyślenie, złocista pogoda – to wszystko promieniowało z Ciebie wbrew Twojej woli i świadomości. To wszystko, co widoczne jest dla nielicznych tylko obserwatorów – takich jak ja – którzy, pozbawieni normalnych ludzkich kontaktów i radości, ale za to obdarzeni większą wrażliwością, potrafią wychwycić te wewnętrzne emanacje. Ja często widzę to, czego nie widzą inni.

Tyran nie miał racji. To nieprawda, że imię Bella do Ciebie nie pasuje. Ledwie je wypowiedziałaś – przylgnęło do Ciebie jak jedwab. Ty nie mogłaś być nosić innego imienia, nie byłoby Ci do twarzy w Katarzynie lub Ewie.

To szczególne zachowanie się Twojego imienia też było dla mnie znakiem. Ty jesteś Bella – Piękna.

Czy znasz baśń Madame de Villeneuve?

Przecież to ja jestem Bestią.

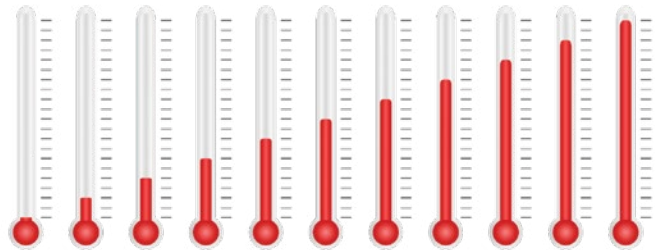
Odchodziłaś już, kiedy Cię dosięgło moje spojrzenie. Odwróciłaś się, jakby Cię ktoś zawołał. I rzeczywiście, to ja wołałem – tylko bezgłośnie. Wołałem: uratuj mnie!

W nocy płakałem. Przyszedł Tyran, który nienawidzi, kiedy płaczę. Ja też, zresztą, tego nienawidzę. Ale czasem nie mogę już wytrzymać.

(...)

- 4| Uczniowie wykonują ćwiczenia do tekstu. Oto kilka propozycji:

- Pod tekstem, który rozdamy uczniom, zamieszczamy rysunek przedstawiający termometry i polecenie: „Zaznacz na termometrze (lub termometrach) stopień emocji przeżywanych przez bohatera. Jakie emocje dostrzegasz w tekście? Jaką mają siłę?”. Podczas omawiania ćwiczenia pamiętajmy, że tu nie ma gotowych rozwiązań. Chcę, żeby uczniowie zaangażowali się w poszukiwanie informacji w tekście, nazwali emocje, porównali je, ocenili ich moc.

- Uczniowie próbują określić przyczynę stanu emocjonalnego nadawcy listu.
- Uczniowie podają propozycje podziału tekstu na wstęp, rozwinięcie, zakończenie.
- Ważne jest omówienie zastosowanego słownictwa. Które słowa świadczą o emocjach? Po czym rozpoznajemy, w jakim stanie jest osoba mówiąca w tekście?
- Wreszcie można dokonać przekształceń w oryginalne. Jakie sformułowania można by wprowadzić, by jeszcze dokładniej nazwać uczucia i emocje? Jak można nazwać zewnętrzne i wewnętrzne przejawy uczuć i emocji? Zwróćmy uwagę, że mile widziane w opisie przeżyć jest stosowanie porównań. Dopuszczalne są również metafory, których nie możemy użyć w wypowiedziach o charakterze argumentacyjnym.

Przebieg zajęć nr 2 (2 godz.)

- 1| Wyświetlamy uczniom animację krótkometrażową. Warto znaleźć film w Otwartych zasobach edukacyjnych (OZE)⁶.
- 2| Uczniowie omawiają film, a nauczyciel stara się nie oceniać wypowiedzi ani nie narzucać interpretacji (może zadawać dodatkowe pytania). Animacje mają to do siebie, że budzą duże emocje i uczniowie mówią o nich bardzo chętnie. Czasem się buntują, denerwują, że czegoś nie mogą zrozumieć.